

Lejla Frljak

MAGNOVENJE

IZDAVAČ:

Agencija "Visual marketing"

ZA IZDAVAČA:

Isa Šarić, *CEO*

LEKTURA I KOREKTURA:

BOOK Media

RECENZENTI:

M.A. Mila Gračanin

Vernesa Manov, književnica

ILUSTRACIJE:

Ajša Mahmutović

ISBN 978-9926-8621-8-3

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske
biblioteke BiH pod ID brojem 52847110

© Sva prava pridržana

Ova knjiga zaštićena je autorskim pravima. Nijedan dio ove knjige ne smije se fotokopirati ili na drugi način reproducirati, spremati u obliku pogodnom za umnožavanje ili prenositi bilo kojim elektronskim ili mehaničkim putem bez prethodne saglasnosti autora.

Lejla Frljak

MAGNOVENJE

Bihać, 2023.

Sadržaj

Mreža / začarani krug

Praznina

Život je u stvari hip*

Jesen i ostale vrste ljubavi

Da sutra umreš, po čemu bi bio zapamćen?

Izlazak Sunca

Što više saznaješ manje želiš da znaš

Krv

Panik soba

Uvijek može gore

**Suze iza
osmijeha**

Na kraju, uopšte nije bitno

Krug

“Valja nama preko rijeke”

Kraj

Recenzije

Žurim,
žurim,
žurim!

Tražim olovku u pernici dok mi se ruke tresu od nekog
lošeg osjećaja iznutra.

Nee...
...može
se objasniti.

Počinjem pisati jer mi je to jedini bijeg od svega i muzika
naravno, ali sa muzikom je drugačije.

Pokušala sam ne pisati jer me je bilo strah da će neko
pročitati moje napisano, a to nisam željela. Nisam htjela
da neko sazna ali sad je malo drugačije. Naprotiv, želim sa
svi znaju i baš ću zato pisati. Pisat ću i zato što pisanje
pomaže, barem meni. Kada ne mogu reći jer suze same
krenu, mogu pisati jer tako bol nestane ili barem dijelić nje.
Pisala sam i prije ali bih prestala kad bi pročitala napisano.
Bilo je previše iskreno, realno, tačno i iz srca.

Jutro, predivan sunčan oktobarski dan, u sobi ide pjesma Balaševića dok ja pišem i pjevam zajedno sa njim. A sada ću vam objasniti kako je došlo do toga. 28. 9. 2003. godine rodila se jedna mala, garava djevojčica sa tamnom kosom i krupnim smeđim očima. Tog septembarskog dana Sunce je sijalo kao nikada do tada ili je barem meni tako rečeno. Jesen mi je najdraže godišnje doba možda zato što sam rođena u septembru ili zato što imam hladno srce a možda i zato što imam oči boje kestena ili pak iz nekog nepoznatog razloga, kojeg nikad neću saznati. Plač je prvi znak života na ovom svijetu i to je još jedna od mnogih stvari koje će mi biti neshvatljive. Kao i svačiji drugi i moj život je počeo plakanjem ali se i nastavio s njim. Bila sam nestašna, stalno padala i uvijek imala modrice na nogama u različitim bojama, to je naravno zavisilo od starosti modrice. "Nogice na tufnice" – nana mi je to uvijek govorila kada mi je pomagala da se presvučem. Brzo sam počela puzati, penjati se pa samim tim i padati. Ti prvi padovi u životu budu fizički, nažalost, vremenom pređu u psihičke.

Izgovorila sam prve riječi i tako počela pričati. Ne znam koje su to bile moje prve izgovorene riječi, niti ih se bilo ko drugi sjeća. Ubrzo sam i prohodala na svojim nogicama na tufnice. Ti prvi koraci u životu se ne pamte ali o njima se priča cijeli život. Preskačem dosta dijelova ali ne zato što mi se ne piše o njima, nego zato što niko ne treba da zna sve u detalje o našem životu, osim nas samih. Počela sam gledati jedan dječji kanal na TV-u. To mi je vremenom postao najdraži kanal a pošto je bio na engleskom, na taj način sam i naučila engleski jezik.

Jesen i ostale vrste ljubavi

Savršena jesen. I svaka je takva, dovoljno je da je samo to šta jeste, jesen. Sve te boje, mirisi, zrake Sunca koje prolaze kroz krošnje drveća sa lišćem u svim bojama, Mjesec koji se može vidjeti i po danu, vjetar koji svu prirodu tjera na ples i djeca koja su ušuškana u svoje jaknice za hladnije dane sa rumenim obrazima od hladnoće, sve to budi poseban osjećaj. Šetam tako pustom ulicom i gledam. Gledam nebo, put ispred sebe, drveće i kapi kiše koje počinju padati. Gledam i ne razmišljam ni o čemu. Pustila sam svoje misli da se malo odmomore od svega i da uživaju u ovoj tamnoj ljepoti. Iznenada, moje uživanje je omeo jedan svakodnevni prizor: jedan par. Vodili su se za ruke, ali gledali u suprotne strane. Ovo nije bio prvi put da ih vidim a ni prvi put da se ne osjeti nikakva ljubav između njih. Bili su zajedno skoro svaki dan, šetali zagrljeni, pravili druge naivčine ljubomornim, ali zaljubljeni bili nisu. Imala sam razumijevanja čak i za to, ali nemojte u jesenjem periodu da se lažete i ne volite, jer ipak jesen je vrijeme za ljubavne teme. Ne znam za vas, ali za mene je jesen za ljubav, kožne jaknice, šetnju, duge i tople zagrljaje, slušanje kiše, nježnost, gledanje neba, čajeve, slušanje Ex-Yu roka, pidžame i gledanje vatre. Ljudi koji vole jesen su mi definitivno najdraža vrsta ljudi a oni koji je ne vole pa ne volim ni ja njih, hehe, ali ih razumijem jer sigurno imaju neki dobar razlog za to. I tako, nastavljam da šetam razmišljajući. Moje razmišljanje se obično sastoji od milion odgovora na samo stotinjak pitanja. Ovaj put su bila normalnija nego inače. Pitala sam se zašto ljudi glume ljubav. Ljubav se ne glumi, ona se jednostavno desi. Zašto

su ljudi zajedno ako se ne vole? Možda se oni tješe time što imaju nekog u svojoj blizini ali opet, koja je svrha te blizine ako ona nije iz ljubavi? Zašto neko ne voli jesen? Možda je nekad davno izašao u tenama pa je ona jesenja iznenadna kiša pala i smoknila mu noge ili je izašao poslije kiše a neko auto je projurilo kroz lokvu pored njega i smoknilo ga. A možda nije ništa slično tome :). Neki veći razlog? Šta ako ga je neko ostavio jednog lijepog jesenjeg dana ili ako mu je neko umro tad... Povlačim onu izjavu da ne volim ljude koji ne vole jesen. Ipak, možda su je nekada i voljeli a možda će je nekada i zavoljeti. Dok sam tako sama sebi postavljala suvišna pitanja svjesno sam skrenula sa ceste i otišla nekim zamišljenim putem kroz neku nepoznatu livadu. Dosta mi je bilo pitanja, ali ona, naravno, nisu prestajala da se gomilaju. Zašto ljudi izlaze napolje u jesen ako je ne vole? Mogu lijepo da sjede kod kuće i rade nešto što vole. Ona djevojka koju sam maloprije srela je bila jako mrzovoljna. Što li, pitala sam sama sebe naglas. A onaj stariji čovjek u kaputu se činio zabrinut. Nije čak ni primijetio da njegov pas pokušava pojesti onaj ostatak hrane koji je našao pored puta. A taj njegov ljubimac je tako lijep.

Nisam mogla prestati razmišljati o njemu i o tome šta bi bilo kad bi taj njegov ljubimac bio moj. Sigurno bi se bolje brinula o njemu od njegovog trenutnog vlasnika i vjerovatno bi ga pustila da jede u miru. Onaj starac bi tad imao jednu brigu manje pa ne bi bio onoliko zabrinut. Ah znam, svijet bi bio puno ljepši kad bi i ja imala psa. Saginjem se, uzimam jedan suh list sa tla te nastavljam

hodati, ali bez pitanja. Stihovi neke pjesme su mi se motali po glavi.

Što više saznaješ manje želiš da znaš

Ljudi su oholi, pohlepni, grabežljivi, sebični, drski, bezobrazni, zlobni, ljuti, manipulativni, lukavi, bezosjećajni i nezahvalni. Možda ovo zvuči previše grubo ili pesimistično ali vremenom ćete shvatiti da sam bila u pravu. Izuzetci su oni koji ne posjeduju gore navedene osobine. Što dublje ulazimo u život shvatamo da život i svijet nisu loši, nego su ljudi loši. Oni ih čine lošim. U ovom momentu dok ovo pišem ili u momentu kada ovo budete čitali, neko će umirati, neko će se rađati, u ovom

momentu, pijan muž tuče svoju ženu, nemoćna djevojčica plače u ćošku sobe, mladić na motoru prebrzo juri i na kraju pogine, djevojku siluje grupa mladića a bezbroj mladih gubi svijest od prevelike količine alkohola u krvi, djeca su u strahu od batina, siromašni ljudi izrabljivani, neko, meni nepoznat je slomio ruku dok određenu djecu vršnjaci psihički maltretiraju, velik broj ljudi ima neizlječive bolesti dok neki umiru od prirodnih katastrofa. Dok se sve ovo dešava, neki uživaju. Neki se rađaju mrtvi, neki i prije rođenja umiru, određeni gube kontrolu nad sobom zbog droga koje nisu uzeli samovoljno, mlade i naivne djevojke uništavaju svoje živote nagim fotografijama svojih tijela dok borci ginu u ratu. U ovom momentu neko je dehidrirao, srca su prestala da kucaju, neko je izgladnjao do smrti dok su drugi mučeni zbog nemilosti psihopatskog zadovoljstva. Čovjeku je pištolj uperen u čelo dok je negdje počinjen pokolj mase ljudi. Granata je pala u krcat grad, grupa mladića je autom otišla u provaliju. Čovjek je izvršio samoubistvo dok su negdje djeca izrabljivana. Mladi sami sebe ozljeđuju zbog psihičkog mučenja dok su neki ljudi već dugo paralizirani.

Izvršeno je bezbroj eutanazija i abortusa, kao da nam već nije dosta smrti i bez tog. Žalosno je što je sve ovo samo kap u moru sa kojom smo primorani živjeti. Što više ovakvih stvari znam, manje želim da znam a na moju žalost znam ih i previše.

Krv

Jako se dobro sjećam svog bivšeg, dobrog i bliskog prijatelja Sultana. On je uvijek bio neki mangup, spreman za akciju, za tuču... uvijek je bio glavni.

Jednom prilikom, dok smo sa grupom prijatelja sjedili u njegovom stanu, dobila sam provokativnu poruku. Ta poruka je bila od mladića Hektora koji je živio i hajde da kažemo, "vladao" najgorim dijelom grada.

Nisam se obazirala jer sam navikla na odvratne, ljigave, dvosmislene, predatorske, pedofilske, uobražene, psihopatske, bolesne i "erotične" komentare. Samo sam

uklonila poruku i nastavila da pričam s rajom. Pošto je Sultan sjedio iza mene i naravno, kao i uvijek bila sam mu u zagrljaju, on je vidio tu poruku. Nisam to primijetila na prvu, međutim kasnije me nasamo pitao je li to poslala dotična osoba. Moj odgovor je naivnički bio potvrđan te sam dodala da nije bitno jer to često radi al' da nema muda da mi se uopšte obrati oči u oči. Iako mi je bilo svejedno u početku, vremenom, takve poruke stvaraju neugodan osjećaj. Nakon tog dugog dana punog uživanja, svi smo se složili da prespavamo kod Sultana. Dok sam pospremala kuhinju Sultan mi je prišao te rekao da želi otići završiti nešto i zamolio me da pazim na sve dok ga nema.

Poljubio me u obraz i krenuo da se obuče. To je inače bilo normalno. Znao je često tako da "nestane" zbog par stvari. Ako bi negdje otišao, onda vjerovatno pljačka trafikku jer mu je ponestalo novca te je ranije zarađeno od preprodaje tableta potrošio. Otišao je "popričati" s nekim ("popričati" – tako je on nazivao svoje vaspitno udaranje i provlačenje kroz šake ljudi koji ga "ne slušaju" to jeste koji su i zaslužili) ili je odlazio po robu. Jedina neobična stavka u tom svemu je što je krenuo bez Cara. Car mu je bio najbolji prijatelj, visok, jak, širokih ramena, njegova desna ruka. Oni se nikada nisu odvajali u belajima. U svim sranjima su bili skupa.

Dok je ispred vrata oblačio patike dobacila sam:

"A Car?" on me pogledao, zastao na sekundu, bio je

zamišljen ali je hladno rekao "Ovo moram sam".

Nije mi dao vremena da ga bilo što pitam, samo je otišao. Znala sam da će se nešto loše desiti. Razbijala sam glavu raznim scenarijima ali nisam mogla izmisliti ni jedan u kojem Sultan ide u neki problem bez Cara ili Car bez Sultana. Čudno.

Vratila sam se u dnevnu sobu gdje me čekalo društvo.

Dok su u jednom ćošku sobe dva, meni nepoznata, lika ležala i pušila travu, desno od mene je Car puštao muziku na ogromne, novokupljene zvučnike. Bio je tako opušten da nisam mogla da odgonetnem da li je uopšte primijetio da nema Sultana, je li sve uredu ili treba da se pravimo da je sve okej i da ga pokrivamo kao i inače. Zamislila sam se i lutala tragajući za odgovorom sve dok moj tok misli nije prekinula Nela, koju smo tako zvali od milja. Sjedila je preko puta mene, pitala me je gdje se to šef izgubio pa ga nema tako dugo. Ona je naravno vidjela da ga nema jer je "tajno" bila zaljubljena u njega, iako smo mi svi u društvu i šire znali za to. Zvala ga je "šef " jer je pokušavala da bude prljavo dvosmislena što joj baš nije išlo za rukom.

Pošto sam, krajičkom oka, primijetila da me Car gleda čekajući odgovor na isto pitanje, morala sam se snaći. "Otišao je po još alkohola, valja sjedit' cijelu noć" rekla sam sa osmijehom a oni su se upecali na moju friško bačenu laž. Samo Car i ja smo imali njegov broj telefona i

nismo ga smjeli dijeliti dalje ni za živu glavu. Dok je Car mislio da je sve uredi i nije se obazirao na njegovo odsustvo, ja ga nisam mogla nazvat jer nisam znala u kakvoj je situaciji bio. Imali smo tako ta neka nepisana pravila koja niko nije smio da krši osim mene, ali i to u granicama. Ja sam mu bila miljenica, pa je sa mnom bilo izuzetak. Baš zbog tog me dio ženskog društva u grupi prezirao dok se je druga polovica divila. Mladići su bili iznenađeni ali im je bilo drago zato što sam tom pozicijom ono što ostale djevojke nisu. Na primjer, kada se sjedilo, (mislim samo na određene mladiće) od svih djevojaka, samo sam ja imala dopuštenje da prisustvujem i to se znalo. U frkama i organizovanim belajima djevojkama je bio zabranjen pristup i bilo kakvo ispitivanje situacije, dok sam ja bila Sultanov suvozač.

Već je prošlo par sati, počela sam razmišljati kako je Sultan negdje pao i sad sjedi u muriji. Taj scenario u mojoj glavi i nije bio toliko loš jer lakše mi ga je izvući iz zatvora nego iz groba. Bolje i murija nego pod zemlju. Noć je odmicala, izvukla sam se u kuhinju i nazvala ga.

U tom momentu sam čula otvaranje ulaznih vrata.

Napokon... stigao je. Samo je odjurio u toalet, bez riječi. Krenula sam za njim jer je ostavio otvorena vrata. Kada sam prišla pogledali smo se i nastao je muk. Krv. Pokušavao je da sapere krv sa ruku.

Nisam ga ništa pitala jer nije bilo ni bitno. Jedino važno je bilo da je došao živ i u jednom komadu, a na krv smo navikli. Šutila sam gledajući šta radi.

Suze iza osmijeha

Upoznala sam puno novih ljudi. To možda jeste lijepo ali nije dobro jer to znači da ću morati pretrpjeti i preživjeti još puno odlazaka, izdaja, prevara, razočarenja i razilaženja. To nije jednostavno. Volim pomagati drugima, najviše pričom. Također, najlakše je pričati sa strancima, jer je to nekako sigurna varijanta. Kako bi utješila druge, ponekad im je potrebno prikazati sliku drugih, većih problema od njihovih. U takvim momentima i obično na vidjelo iznesem par svojih problema. Tako im bude lakše jer onda se težina njihovih problema smanjuje. Neki to ne shvataju kao pomoć nego se zaprepaste zato što ja uvijek imam osmijeh na licu. Nije mi jasno kako. Sjećam se da mi je jednom prijateljica rekla: "Meni da je kao tebi, ne bi prestajala plakati a ti se uvek smiješ. Ja ne znam kako možeš." Na tu njenu izjavu, ja sam se samo nasmejala jer ni ja sama ne znam kako to mogu. Koliko god da se ja smijala duplo više mi se plače, iznutra vjerovatno to i radim ali odlično krijem. Osmijeh je samo moja varka, velika laž, maska pred ljudima. Dok su suze, pogotovo noću, ono iskreno i neprocenjivo bolno. Često mi ljudi znaju pametovati o borbi, životu, hrabrosti, sreći i sličnim stvarima. Oni ne znaju kolika je borba u meni, koliko iskustva se može steći i iskupiti za samo osamnaest godina, kolika je hrabrost potrebna da se nakon neprespavane, prejecane noći, ujutro nabaci osmijeh na lice, kolika je sreća potrebna da bi se ta velika uloga sretne osobe i izvela. Oni ne znaju koliko je suza proliveno

iza svakog mog osmijeha.

Kraj

Sve ono što vam se dešava, što vas okružuje, svi oni koji sretnete vas oblikuju. Pretvaraju vas u nešto drugo. Mijenjaju vas, iako se to ne osjeti, ne primijeti, ne vidi. Nakon toga u jednom momentu se nađete pred ogledalom i shvatite da ne poznajete osobu u koju gledate i da su promjene drastične. Promjene su male ali vremenom učinkovite. Kada dođete do te maksimalne promjene koja je potpuna suprotnost vas koji ste bili ranije. Zapitate se kako je došlo do tog a niste ni svijesni koliko je sve uticalo na vas. Nakon mnogo padova koje sam prošla, mnogo bola koju sam osjetila, nakon previše izdaja, lažnih ljudi, loših prijatelja, slabih momaka, teških odluka, izgubljenih borbi počela sam da vjerujem u sudbinu. Sve sam pustila njoj. Više nije meni stresa, ni brige, ni zamaranja oko budućnosti jer je sve to već negdje zapisano među zvijezdama. Kada se prepustite tome i uživajte u ovom momentu koji sada imate, osjetite posebnu čar. Ja sam

to uradila. POSTALA SAM SVJESNA DA IMAM SAMO
TRENUTAK U KOJEM SE SAD NALAZIM. Baš zbog toga
kao što sam rekla na početku, pjevam uz Balaševića i
pišem ovog predivnog oktobarskog jutra. Ne znajući šta
me čeka. Čudan je život mogu vam reći. Navede vas na
sve što ne želite samo zato što niste to željeli. Samo nek'
je kontra, ma ja. A ko bi rekao da će od one male, garave,
naivne djevojčice izrasti u ovo sad.

Recenzije

Trenuci trajanja treptaja

„Nema se tu šta reći, osim da su ljudi čudo!“

Lejla Frljak

Ako se nema tu šta reći, onda: Kraj!

Zašto bih sada ja uopće i počinjala pisanje ovog osvrta?

Zašto je autorica, ipak, još mnogo toga pišući „rekla“?

Kako namignuti, mignuti, zatitrati, a da to traje na desetinama napisanih stranica?

Koliko stvarno i traje treptaj? Pitanja! Pitanja! Pitanja!

Pitanja mi guše dah. Odgovori bi vjerovatno gušili riječi. Djevojku iz priče guši pitanje:

„Gdje idem?“

Ko god čita ovo pitanje, postavljeno je, ustvari, za njega ili nju, tebe, mene, njih, nas!

Bilo koga.

Neće se svakom svidjeti njena konstatacija, uzbibat će nam se nevolje i prohtjevi pod teretom onog da svi idemo gdje moramo, gdje nam je određeno.

Autorica nas ne ostavlja, ipak, bez mogućnosti samovolje i konstatuje, i nama predlažući da smijemo tako, valjda, i mi postupati u svojim nastojanjima, ići gdje nam je svoja, vlastita, i jako važno, ako pišete kao i autorica, nepokolebljiva spisateljska volja.

Ili ne bi!?

Ne znam.

Znam jedino u ovom trenutku da pročitah u jednom dahu sve što mi je kao sadržaj knjige poslano. Pročitati sve u jednom hipu znači uhvatiti potpunu punoću, višedimenzionalnost, formu onakva kakva se prvobitno pojavi, bez da bude ijednog momenta raspotočena, izgubljena, izlupljena u svojoj sadržini zbog odugovlačenja u čitanju, poimanju, filozofiranju u mislima ili naglas sa nekim o svemu što riječi, sintagme ili pasusi nose od misli i emotivne potke autorice do naših niti kojima trebamo završiti tkanje, vez ili rukopis.

Da smo sada na kafi, da časkamo kao prijateljice ni

trepnule ne bismo, a mnoštvo pitanja, razmišljanja, stavova, osvrta na sve što u jedan dan, ali i trenutak može da stane, bi pljusnulo poput jesenje kiše, a jesen autoricu podsjeća na život.

Kako?

Mene ne!

Zašto bi?

Zar život nije proljeće prpošno po nadanjima i vrelo ljeto po stanju naših ustreptalih osjećanja prema ljudima, prirodi, očekivanjima i ne/mogućnostima koje se dešavaju?

Umjesto odugovlačenja i filozofiranja uhvatimo se u trenutku da smo krenuli sa čitanjem i nije nam naumpalo da prestanemo sve do zadnjeg reda, sloga, slova ili metafore.

Čak nam bjelina prazne digitalne stranice produžava agoniju traženja još poneke rečenice, još ponekog vlastitog odraza razmišljanja o svemu što nam se desilo, a mi, po aršinima vlastitih želja i potreba, odbacujemo neminovnosti i furamo neki svoj ritam svega. Po mnogo čemu smo u tom disbalansirajući. Po mnogo čemu niti mi hvatamo momente, niti smo uhvaćeni od strane njih kako bi se nastavilo zajedničko trajanje.

Ličimo na smjerove suprotnih ili rastavnih rečenica unutar složene rečenične konstrukcije.

Šminkamo smisao i uređujemo ponuđene nam enterijere postojećeg, ako ne u harmonični sklad, a ono bar na nužnost postojanja bilo kakve prihvatljive minijature scenografije svakodnevnice.

Po njoj se krećemo i još ćemo se kretati, stalno tražeći sebe u mislima i emocije u nama da preživimo još jednu vožnju autobusom, još jedno druženje s rajom u „našem“ kafiću, još jedno razgovaranje o suštinama. Ako uspijemo u mladalačkim trenucima ostati bez razočarenja, nema veze ako volje malo i ponestane, dok sve to što mora biti pred nama, noseći i nas u neko dalje trajanje, trebamo se doživljavati stalno kao pobjednici, po skromnom mišljenju, koje često niko osim nas o našem treptaju ne dijeli. Zar je i važno nešto što se ne tiče drugih, nego nas samih, nikom se tako nešto ne dešava?

Ovakvo mišljenje odводи nas, automatizmom poimanja svijeta i života, u atipične vanzemaljce. U prvi mah se jogunimo što smo to svojim mislećim trajanjem postigli.

Već u drugom trenutku smo ponosni jer nas nije uspio niko poremetiti, ni za tren, iz našeg gnijezda - naše glave.

O trećem, četvrtom, petom i svim ostalim hipovima već

nema potrebe da obrazlažete stavove. Izgradili ste se i u odrazu u ogledalu kao samosvjesno i stabilno biće, ma, koliko Vam, kao i djevojci iz priče se učinilo da je to neko drugi.

Ako se i ne pronađe baš u onom hipu, ali ni u odrazu, nemojte da Vas to brine.

To je samo idući „level“ neke igrice koju ste davno, kao dijete odigrali i nadigrali osjećajući još tada slast pobjede nad izazovima koje je nekad teže, a nekad lakše savladati, makar se radilo i o običnim igracama izmišljenim za razonode.

Eto, baš je sve onako kao što se dešava i junakinji u priči kada shvata da sve proživljeno nekad nije dostatno da ispuni sve praznine.

Svaki momenat trajanja i protoka vremena nudi radost srcu koje bi se razveselilo, ohrabrilo, rasteretilo ili nahranilo nekim žudećim enzimima. Nastavilo bi da nekako neuobičajnije i ohrabrenije htjelo i smjelo da traje, dok traje.

Dok kroz ovo djelo traju njena MAGNOVENJA, autorica proživljava naslove:

Mrežu začaranog kruga pokušavajući bilo čim postojećim zamijeniti prazninu, pa makar se tješeci onim da je život,

ustvari, hip i da jesen prihvatamo i u kroz godišnja doba i kroz stanje našeg emotivnog kalendara mirno i staloženo kako trebamo da prihvatamo i sve ostale vrste ljubavi jer da sutra umreš, po čemu bi bio zapamćen ako ne po tome kako si pojmio ljubav. Da li ti je u tim magnovenjima možda bio dovoljan samo izlazak sunca ili ste skontali da to što više znaš, manje želiš da znaš ?

Krv te, pa makar i najmanja kap može dovesti mentalno i emotivno do pravog haosa iz panik sobe, ali ne paniči jer smo svikli više da uvijek može gore.

Bez obzira na sve, suze iza osmijeha su uvijek kao stražari na nekom kraju, uopšte nije bitno jer nam krug po kojem se krećemo, promišljamo, osjećamo, pišemo, tražimo kojekakve izlaze, (i srećom ih pronalazimo kroz pjevanje i čitanje, a ne nekako pogubnije po sebe i druge), te shvatamo zašto nam Mak poručuje iz svoje najbolje pjesme, a svi koji pišu dotiču se Dizdara: "Valja nama preko rijeke", iako da bi je preplovili, prebrodili, preplivali, popili, naslikali ili joj čud izvora i pritoka, ušća i slivova, ne treba nam samo minutica, već cijela vječnost u kojoj ne smijemo nikad prestati pisati, umovati, teći poput vode, ulijevati se u druga bića i njima dopuštati da nam sa nima traje vrijeme, bez obzira koliko se ozbiljno ili jasno shvatali, skontamo na kraju da smo jedni drugima kazaljke, putokazi, pijesak u kupolastim časovnicima iz neke doživljene i pred nama i oko nas postavljene muzejske postavke koje traju, u odnosu na sve nesačuvano, ako ne cijelu vječnost, a ono dugo, dugo.

Ljudi od pera znaju da su njihove knjige, svaka za sebe, velike po ideji i trajanju, iako možda nekad i male po obimu objavljene građe.

Autorica nas upravo ovakvim stilom pisanja navodi da one misli, napisane i isripovijedane nam u trku, žurbi, momentu navale inspiracije, ne shvatimo kao brzoplete, nespretno u zbunjenostima, ljutnjama, hirovitostima kazane.

Vrlo nas brzo, u titraju irisa nad slovima koje usvajamo kao najmudrije citate, ubijedi da umnom čovjeku ili ženi, ne treba mnogo da uhvati, u momentu, u hipu, i univerzum cijeli, i druge ljude, i samog sebe, u jedinstveno poimanje.

Ko nam to može zabraniti? Ko se našem shvatanju može usprotiviti?

Ko to ima ili nema, ali ga sebi, bez osnove i povoda daje, pravo da ispravlja tok jedne beskrajno zanimljive, lahko čitljive i sigurna sam dugotrajne fabule?

Ona ne sadržava klasične uvode, zaplete, vrhunce, rasplete i krajeve tokove, već nam nudi beskrajne mogućnosti za zanimljivijim, jedinstvenijim i nama samo svojstvenim trajanjem po kome ćemo sigurno, ako ne kao pobrojane poznate i za čovječanstvo važne i poznate ličnosti, a ono bar kao neko imati vrijedne životne, čovjeka dostojne, kroz mnogobrojna magnovenja trasirane ili tek otkrivanje putanje.

Ako ovako gledamo svoj život, jasno će nam biti zašto je i autorica „postala svjesna da ima samo trenutak u kojem se nalazi“.

Logično će Vam biti onda i pitanje upućeno nam iz njenog vrlo eruptivno iskazanog razmišljanja:

„Jeste li i Vi svjesni koliko mi malo uticaja imamo na sopstveni život i koliko zavisimo od drugih ljudi dok ti drugi ljudi zavise od nekih trećih?“

Mnogo je još njenih misli završeno upitnikom koji u ovakvim tekstovima nisu samo krune zapitanosti autorice, već su ključevi brava koje će otključati, pa odškrinuti mnoštvo i čitateljevih misli i duhovnog poriva da i odgovara i da pita, slično, isto, nebitno je što. Bitno je da krug ne prestaje da postoji, iako ti, kako autorica konstatuje „ne ideš ni naprijed ni nazad.

Samo stojiš i čekaš, iako trebaš da trčiš...”

Citiram autoricu u onim pasusima koji su se kao listić vihorom donijet u kosu ili brošić na nekoj kragi kaputa zakačili za trepuške i sad se njišu u vidokrugu inspirišući razbor da opstane i kada mu dosadi da bude prebukiran stalnim razmišljanjem.

Možda je pametnije i sebi i drugima nekad reći glasnije:

„Što više znaš manje želiš da znaš!“

Samo što se sa tim ne miri svako baš kad mu je najpotrebnije.

Možda je, ipak, najpametnije poslušati savjet autoricin koji glas, a primjenjiv je za sve vrste ljudi i načine življenja:

„Svako jutro ustanem jako rano i prva stvar koju uradim je otvaranje prozora i gledanje prelijepog neba!“

Da, to je možda najljekovitije magnošenje!

Retorički postavljam pitanje i sebi, a i Vama koji krenete u avanturu čitanja ove knjige:

„Znate li zašto je ovaj ritual spasonosan za mnogobrojne?“

Neću Vam odgovoriti!

Nemojte ni Vi pokušavati zamarati se odgovaranjem. Ipak, postavim samo retoričko pitanje. Mnogo pitam, svjesna sam.

Pitanja, kako autorica podsvjesno priznaje, naviru još od djetinje faze kada nad odrasli jasno pokazuju da se „svaki pojedinac brine samo za sebe“, ali da djeca stalno pokušavaju objasniti svoj svijet.

Djetinji svijet je svijet radoznalosti.

Pred ovim djelom sam priznajem, radoznala kao dijete koje jedva čeka da nešto sazna, pa traži, pa pita, pa istražuje. Sve ovo u tom procesu hranjenja radoznalosti nude Lejline riječi.

Bez da išta ikog drugog pitam, imam odgovore ispod naslova i nekoliko minimalističkih skica. One, i riječi i skice, nevjerovatno brzo, kao treptaji, nude i nove zapitanosti i odgovore i sve tako od riječi do riječi od linije do linije.

Autorica, također, priznaje da se mnogo pita, da mnogo razmišlja i dok uživa i dok pjeva onaj stih: „...ni sunce ne može, ne može kroz oblake...”

Možda da nisam pročitala ovu knjigu i ja bih u ovoj decembarskoj noći vidjela i osjećala samo oblake.

Ovako, uhvaćena u brzini, u titraju radoznalosti, u hipu želje da otkrijem i tuđe spisateljsko književno putovanje.

Ne volim poistovjećivanje nikog ni s kim drugim!

Ne volim, ali priznajem da mi nije pošlo za rukom da se ne poistovijetim sa vlasnicom napisanih redaka ovog djela.

Ako ni po čemu drugom, a ono bar smo slične po

neposustaloj energiji da iza jednog neki drugi naslov počinje da traje.

Nema kraja iako se kraj mora i u pisanju i u trajanju svega, ako ne da ubrza, a ono da se nazire. Ne zbog očajavanja zbog prestanka, već zbog razmišljanja o rađanju pregršta ideja koje će inspirisati druge ljude.

E, upravo u ovoj inspiraciji je vrijednost između svega što navedoh kao vlastito magnovenje o ovoj knjizi.

Vjerujte mi spisateljskoj riječi:

Poslije čitanja ovog djela poželjet ćete u torbici ili zadnjem džepiću imati neki blokić za bilješke ili skice kako bi i sami uhvatili one divne trenutke trajanja vas u svijetu i tog svijeta oko vas, tek onako, iz čista mira, u neki brzinski pogled, u obični mig oka što može da stane... da bude... i ne prođe...

... već da traje... duže i od nas samih... jer će ostati napisano... možda samo u jednoj riječi ili rečenici... Možda će kod nekoga lavinu umotvorina da potakne.

Naviru misli.

Ko je znao ili ko će znati šta sve u jednoj svakodnevnici svako od nas ne može pomisliti, osjetiti, preživjeti?

Ko zna? Nebitno je!

Bitno je da pisanje i magnovenja o svemu nikad ne prestanu!

Mnogo ili malo da se zapiše o svemu, bitno je!

Ne traži biće uvijek napisane opsežne romane jer, shvatamo, po ko zna koji put, da

ŽIVOT JE, USTVARI, HIP!

Bitno je imati sopstvene „izlaze“, imati spasonosne bijeg od stvarnosti!

Autorica je našla izlaz, a ovom knjigom nudi ideju i svakom od nas da se puteljcima napisanih stranica zaputimo prema izlazima, razmišljanjima i otkucajima srca nudeći odmor čitanjem ove knjige koja će Vas, kao i mene, odmah na početku, ostaviti bez daha i volje da prestanete sa čitanjem, a to i jeste bitnost i svrha dobrog književnog i bezvremenskog djela.

Jedva čekajući Lejlin novi spisateljski bijeg od ili izlaz iz stvarnosti na ovaj, jedinstveni i mladalački svjež način, preporučujem od srca ovo djelo za čitanje, ali i analiziranje jer je to tek, jedna nova, a svakako vrijedna putašestvija koju vrijedi proživjeti kroz umjetnost pisanja lijepih riječi iz ovakve duše kakva je Lejlina.

Vernesa Manov, književnica

Iznutra i izvana

Ljubav, prihvatanje, zaštita vlastitog u odnosu na sve ostale, izvana i iznutra je u srcu teme o kojoj piše tinejdžerica, autorica Lejla Frljak. Iznutra autorica se nosi sa emocijama, nadgleda iste, otkriva ih, kao i svoje ponašanje izvana, šta sadržaj čini prilično eksplorativnim i pomalo provocirajućim. Mnogo se toga dešava u Iznutra svijetu, interogacije, konfrontacije, ilustracija, ali i konfirmacije i kristalizacije, kao u filmu kojem je ona heroina, menadžerica pozitivnih osjećaja koji zapravo imaju vodeću, leadersku funkciju osnaživanja, uvjeravanja, i čak zahtijevanja najljepšeg iz sebe za sebe i prema drugima, isto kao i od drugih ka drugima.

Neodustajanje i prihvatanje

Često sve tako u ekstremima: sve-ništa, svi-niko, uvijek-nikad, svakako-nikako, u čudnom, u neobičnom, izraženo u čestim, naivnim ali dovitljivim i gotovo dramatičnim rečenicama prekretnicama. Dovoljno intrigantno i tinejdžerima i odraslim. Odrasli, da prate logiku i razum, a tinejdžeri da se dive i uče. Taj kompas po kojem definira, slaže i dorađuje emociju i nju samu vodi kroz životno-izazovne događaje u kojima autorica sama drži kompas. Koliko god krhka, autorica ipak opstaje ta koja u tišini i sigurnosti zapravo drži i nosi sa sobom taj kompas. U Iznutra svijetu, ne postoji sarkazam, ne postoji zagriz bijesnog psa ili demona neke vrste, veličine ili energije ili nekog drugog čudovišta, možda, u naznakama,

zaštita

od istog, međutim, prevladava nježno, uporno, neodustajuće, krhko na prvu ali fokusirano na otkrivanje i prihvatanje vlastite autentičnosti, čudnovatosti i drugačijeg sebe od drugih. Ah, da, tu je i neodustajanje tj. afirmiranje sebe u toj drugačijosti. Lejla Frljak prihvatanjem voli svoje iznutra i izvana, gotovo da osjeti i sama koliko je mirisno, ukusno, OK, takvo kakvo jest.

Otkrivanje

Kako je to ne znati ko si zapravo? I kako je to otkrivati ko si zapravo da bi mogao čovjek, žena, dijete da živi svoj život na kojem ima i Nebesko i ljudsko pravo? Znati šta želiš i hoćeš? Boli li spoznaja, ili daje još autentične snage sa Izvora ukoliko se čovjek odluči ili ohrabri da otkrije? Da krene na put za kojeg nema garancije kuda vodi, kao nikakve sigurnosti oko načina kako?

Patnja je ne znati sebe; Trauma života u kojem često kompromitiramo sebe da bi osigurali prihvatanje i priznanje, a zadržali autentičnost i povezanost sa Izvorom svega šta jesmo. Lejla kao da je na tragu da voli proces otkrivanja, jer i taj proces voli nju, i osjećaj toga je gotovo blagoslovljen.

Upravo ovakvo otkrivanje je najveći i najsajniji dragulj u knjizi.

Otkrivanje ima za zadatak zaštitu i stvaranja sigurnosti za

sebe i voljenih oko sebe, a opet sam taj osjećaj sigurnosti pomaže u regulaciji vlastite vrijednosti i kvaliteta življenja. Autorica otkriva koliko siguran joj je njen put istraživanja pa nalazi i saputnike i izvana uslove koji joj omogućavaju dobru kvalitetnu podršku, posebice od onih kojima vjeruje.

Zgužvano je, darkerski izvana, pomiješano je i ona to vidi, ali prvo mora da počne da vjeruje u svoj put, i da će na tom putu praviti greške i učiti iz njih. Lejla, osjeća cijelim svojim bićem, kako da uokviri vlastiti pogled na svijet, da se u njemu postavi i održi. Ona radi šta je potrebno, i vjeruje sebi.

Strategije i struja svijesti

Za odrasle, pa time još snažnije za tinejdžere, spoznati i primjenjivati strategije vraćanja sebi su iznimno važne. Lejla ima muziku, šetnja u jesen, pisanje, oaze i sigurna mjesta u sebi i van sebe kod ljudi kojima vjeruje, u i s kojima afirmira vlastite vrijednosti, sačuvane od kvarenja, od „uroka“, od pogleda, tiho, tajnovito, odlučno i nepokolebljivo.

Muzika je moćna alatka regulacije razumijevanja i reguliranja emocija i autorica je našla način da joj je ista stalno pri ruci, na uhu, da je poveže sa njenim autentičnim sobom, iako je svjesna da puštanje muzike koja vraća u suze i nije baš, posebice ukoliko je prečesto, najbolji način održavanja regulacije i uzemljenja vlastite sebe. Dojma sam da se u tim trenucima, kad su suze izraz regresije u

prošlost, na podsjećanja situacija i momenata neugode, zapravo način na kojeg se autorica oprašta od istih ali im pokazuje štovanje.

Šetnja u jesen, i podsjećanje na vlastite vrijednosti i izvore ljubavi, je također još jedna oaza i sigurno mjesto u kojem se autorica osjeća „svoja na svome“ sigurna u to šta je vodi naprijed i afirmira njene odluke. Šetnja u doba odlaska, i završetka, dostojanstvenog opraštanja i prihvatanja da je „prošlo“ ali i da se sprema, prirodom stvari, organski, novo, i samo je jedna faza u ciklusu.

Samo **pisanje**, u stilu praćenja vlastitog toka misli ili struje svijesti, se dojmima terapijski, kao strategija nošenja sa izazovima odrastanja. Lejla razvija vlastiti psihički život, mozaik misli, osjećaja, dojmova, na prvu, nepovezanih dojmova, svijest o sebi, drugima i svijetu se skalpa u mozaičnu i melodičnu cjelinu te Lejlinu pažnju usmjerava od besvijesti ka potpunoj racionalizaciji, realnosti, objektivnosti i humanosti šta leži na srcu autorice. Zbog toga, čitati ovaj rad bilo je zanimljivo, jer njena realnost ili fantazija nisu samo prosječni događaji iz svakodnevnice, nema „neke“ priče, fabule ili zapleta radnje, ali svaki opisani događaj pokreće asocijacije, pažnja je na unutrašnje i vanjsko i odiše činjenicama, podacima iz stvarnosti koji ostaju zbunjujuće dugo u sjećanju. Lejla je „neobično obična“ tinejdžerica koja u svojoj realnosti otkriva čitaocu utiske, trivijalnosti, fantazije oštro ali nenametljivo. Lejla ima raznolik, neograničen duh, zagonetan ali „staru dušu žene“, kompleksan i pobjednički.

Pisanje i afirmacija vrijednosti o sebi i drugima

Tokom pisanja autorica afirmira pozitivne poruke kao šta su da ne mora da vjeruje u sve šta joj drugi serviraju, da je OK ne znati sve; Da je OK promijeniti mišljenje ukoliko zaista čovjek sam, iskreno i s dobrom namjerom zapravo posloži vrijednosti i odnose u vlastitoj glavi; Da su poruke koje ona sama sebi daje, iznutra te koje definiraju kako se ona osjeća u datom trenutku; Da ne mora da se govori, otvaraju usta da bi se moralo komunicirati sa sobom; OK je u svoj svojoj čudnovatosti, ipak pomoći sebi i tako kreirati i održavati zdravo samopouzdanje. Pisanjem, autorica bira da sebi i drugima šalje poruke koje će ih podsjetiti na njihove vlastite vrijednosti čiji je Izvor u njima samima. Tu, Lejla ne pravi izuzetke, pa ni sa sobom. Iako, nije to baš tako jednostavno postići jer samopouzdanje je kao boja, razlije se zbog utjecaja drugih, naših premissanja, aktivnosti, rada, nerada, ali, ne beri brigu! - važno je znati vlastitu istinu. I Lejla Frljak je zna. Uokviruje je u izjavu nešto kao da i sama danas, ima istu vrijednost i važnost kao djetesce po dolasku na svijet, genetički programirano da bude to šta jest, šta nadalje vodi da čovjek može uspjeti samo ukoliko ostane vjeran tom putu.

Asocijacija na BH verziju „Wednesday Addams„

Također je interesantna slika koju autorica ima prema svojem fizičkom tijelu i izražaju, i kako za nju zapravo fizička uokvirenost ne nosi vrijednost veću od one koju

zapravo nosi. Prelijepo je da je za nju tijelo, lice, lobanja, ruke, noge, oči samo kontejner u kojem obitavamo na ovoj zemlji i da ga svatko dobije, i svako se mora s njim nositi bez izuzetka - za tinejdžera, djevojku, velika, oslobađajuća spoznaja. Pobjednik, onaj koji je opstao ili opstaje zadobija više kontrole nad svojim tijelom i tako pokazuje kapacitete da reflektuje i obzervira i tako ostaje u kontaktu sa svojim unutarnjim i izvanjskim iskustvima. Lejla je naučila da reflektuje i tako si stvara osjećaj sigurnosti kao i kapacitet da premišlja, shvata, odlučuje, unosi smisao u svoj um.

Spisateljica se pokazuje kao neko koga ne treba niti se može imitirati jer ona ne mari, ona radi šta i kako ona hoće i smatra potrebitim, na svoj, neobičan način. Ona predstavlja slobodu, slobodu od udovoljavanja drugima, od trudi se jako, slobodu od socijalnih očekivanja ili normi, slobodu od krivice ili srama. Ona poručuje da je OK biti neko drugačiji. Ona dozvoljava sebi i drugima da je OK biti OK, vlastita istina. Otud intrigantnost autorici, samoj o sebi. Dojma sam da je i sama sebi interesantna da vidi kako će se stvari odvijati jer je svakako dokazala i sebi i drugima - da može. Samim tim šta je drugačije - dovoljno je popularno i interesantno. Snažna je dozvola za tinejdžere, posebice djevojčice ili djevojke od kojih ima mnogo očekivanja kad je u pitanju njihovo oblačenje, tijelo, ponašanje, postizanje, svijest a odrastaju u toksičnom okruženju koje je pod moralnim ili etičnim vrlo upitnim vrijednosnim sistemom ... Želim im da uzmu za sebe upravo te poruke!

Strategije za život

Refleksijom, obzervacijom mlada autorica dodaje bogatstvu iskustva i prevenira da i sama postane opsjednuta ili obuzeta emocijama. Ona ih sama moderira, stvara, proaktivno, i time ostaje vjerna sebi i razumije svijet oko sebe. Lejla je u sebi pronašla recept čitanja sebe Izvana i Iznutra, pisanjem. U hipu, u trenutku otkrovljenja, u ovdje-i-sada, bez osuda, u empatiji, u primjećivanju, obzervaciji. Jednostavno. Tako je. Originalno! Istina je. Stoga, najljepše je!

Sretno sjajna zvjezdice u postizanju još, više i boljeg!

M.A. Mila Gračanin

Biografija

Lejla Frljak, rođena 28. Septembra 2003. godine. Prvih osam godina života provela na Kamenicama (u Mahali) nakon čega se odselila na Gornju Brezu gdje i danas živi.

Školovanje

Osnovnu školu prošla sa odličnim uspjesima i mnogim pohvalama. U toku svog osnovnog obrazovanja pohađala i kurs engleskog jezika, te išla na sekcije folklora, odbojke i manekenstva.

U osmom razredu osnovne škole je osvojila prvo mjestu u izboru za najbolji literarni rad povodom dana nezavisnosti

Bosne i Hercegovine.

U devetom razredu predstavila svoju školu i grad kao ponosni vođa grupe projekta građanin sa osvojim prvim mjestom na opštinskom i drugim mjestom na kantonalnom nivou.

Na kantonalnom takmičenju prve pomoći dobiva zahvalnicu za najboljeg markiranta te sa svojim timom osvaja drugo mjesto.

Upisala i završila gimnaziju "Muhsin Rizvić" Breza u kojoj je bila aktivan član učeničkog vijeća i učesnik na mnogobrojnim akcijama i projektima.

Nakon završene srednje škole upisuje visoku školu "Centar za poslovne studije" zdravstveni smjer gdje nastavlja svoje obrazovanje.

Rad i pisanje

U sklopu školovanja radi kao konobarica u disko caffe baru te je model agencije "SNOB". Glavni hobi kao djevojčice, ujedno i najveća zanimacija, je bilo pisanje. Ta zanimacija je prerasla u neizmjernu ljubav koja još uvijek traje. Od malih nogu je pisala dnevnike, spomenare, priče, literarne radove, pjesme i romane. U dnevnicima koje je čuvala od 2012. godine pa i u onim koje i dan danas piše vidi se velika doza emocija koja je glavni faktor njenog pisanja.

Knjiga "Magnovenje" je djelo koje se pisano iz 3 različita dijela kroz 3 različite godine. Sa svojih 16 godina je počela pisati sa željom da nekad završi i objavi svoju knjigu. Nakon određenih životnih izazova prestaje sa pisanjem i gubi nadu da će se njen san ostvariti.

Kasnije sa 17 godina i skoro 11 mjeseci nastavlja pisanje koje se nadovezuje i na njenih punih 18 godina sa kojima sa zadovoljstvom i završava ovo djelo. Premišljanje oko objavljivanja knjige je trajalo nekoliko mjeseci a presudna odluka je donesena uz pomoć jedne iznimno posebne osobe kojoj je od srca zahvalna i kojoj želi vječno dobro. Taj vjetar u leđa je mnogo značio mladoj djevojci u njenom rastu i daljem putu.

Nakon ovog ona nastavlja pisati i već sprema drugu knjigu koju je počela sa svojih 19 godina.